

Loes den Hollander

Zwijgrecht

Karakter Uitgevers B.V.

Cathelijne

I 5

De vraag brandde op mijn lippen vanaf het moment dat we elkaar begroetten, maar ik wilde de sfeer niet bederven. Jurre kan heel venijnig uit de hoek komen als hij boos wordt en de seks zou daardoor kunnen mislukken. We doken in een wild, woest, bijna bruto passiespel dat ons wegzoog van de aarde en eindigde in tranen. Ik was degene die huilde. Hij hield me vast en streelde mijn rug. Hij zei dat hij met niemand zo kon vrijen als met mij. Ik wachtte op wat hij verder ging zeggen. Op een voorstel.

Op een vraag.

Hij liet me voorzichtig los en kondigde aan dat hij niet lang kon blijven.

Iedere keer als ik weer met hem gevreeën heb, gebeurt hetzelfde. De eerste uren heb ik het gevoel dat ik een beetje zweef, daarna slaat de verwarring toe, vervolgens begin ik te twijfelen en ten slotte word ik kwaad. Ik neem mezelf voor het niet meer te doen en ben ervan overtuigd dat ik dat plan ga volhouden, totdat de dag nadert dat we opnieuw hebben afgesproken. Iedere keer weet ik zeker dat het voor het laatst zal zijn.

Wat moet ik met Jurre, met deze belachelijke situatie, met dit foute avontuur, nota bene met mijn ex, de vader van mijn zoon, de enige man op wie ik in mijn leven verliefd ben geworden?

Wat moet ik met die steeds terugkerende dreun op mijn hoofd, iedere nieuwe klap in mijn gezicht, met dat fanatieke verlangen naar meer, naar alles? Met het heimwee naar vroeger? Ik weet heel goed wat het antwoord is en toch kan ik hem niet loslaten en accepteer ik al een paar jaar een absurde situatie.

Ik begon erover toen we nahijgend naast elkaar lagen. ‘Klopt het dat je weer gaat scheiden?’

Ik had talloze vragen bedacht om te stellen, allerlei inleidingen verzonnen die op een voorzichtige manier het doel konden naderen. Het moesten masserende vragen zijn, bijna achteloze opmerkingen, onschuldige belangstelling. Het hele scenario zat goed in mijn hoofd, maar toen het erop aankwam ploften de woorden tussen ons in en hoorde ik direct de foute toon en vooral de veel te duidelijke hoop.

Hij verstarde. ‘Hoe kom je daarbij?’

Ik besloot de directe toon maar voort te zetten. ‘Dat gonst in het dorp. Je wordt al een tijdje niet meer bij je nieuwe gezin gesignaleerd.’

Ik kreeg de woorden die beter hadden geklonken, je vrouw en kind, niet over mijn lippen.

‘Ik wil er niet over praten,’ zei hij.

Viola stoot me aan. ‘Waar zit je met je gedachten?’ fluistert ze. We naderen het kerkhof al, dat betekent dat we door verschillende straten hebben gelopen en ik er niets van heb gemerkt.

Ik schud mijn hoofd.

‘Wat mag ik niet weten?’ vraagt Viola. Ze fluistert niet meer.

‘Dit is een stille tocht,’ wijs ik haar met een zo zacht mogelijke stem terecht.

Ze haalt haar schouders op.

Verderop klinkt muziek. *Abide with me*. Ik krijg opeens tranen in mijn ogen.

‘Begin je nu al te huilen?’ informeert Viola.

Ik kijk naar de vrouw die ik vanmorgen voor het eerst heb gesproken. Amy Patijn. Ze lijkt zich niet erg op haar gemak te voelen, haar ogen dwalen voortdurend over de graven, het lijkt of ze iemand zoekt. Ze heeft een aardig gezicht, mooi haar, goed figuur.

Ik strijk even over mijn te volle dijen. Jurre houdt van stevige vrouwenlijven. Je zou dan verwachten dat hij tevreden is met wat hij iedere avond thuis aantreft. Ik wijs mezelf terecht voor deze hatelijke gedachte. Dat meisje zal het momenteel niet gemakkelijk hebben. Ze heeft waarschijnlijk gedacht dat ze de liefde van haar leven had ontmoet en met hem samen oud zou worden. Nu zit ze daar in haar eentje in dat grote huis met haar kind. Zou hij nu háár hypotheek ook helemaal aflossen? Hij heeft geld genoeg en daarnaast het geluk dat ik heb afgezien van alimentatie toen hij aanbood het huis hypotheekvrij op mijn naam te zetten. Zou die dikke Anneloes daar ook genoeg mee nemen?

Ze spelen het *Wilhelmus*. Sommige mensen zingen mee.

Viola grijpt Amy bij haar arm. ‘Kom met ons mee naar de kerk,’ stelt ze voor. ‘Je ziet eruit alsof je wel een alcoholische versnapering kunt gebruiken.’ Ze richt zich nu op mij. ‘Jij ook.’

Ik ga vanavond dronken worden.

16

Het vrouwenkoor zingt, het publiek applaudisseert beleefd. Na de vier liederen die op het programma stonden kondigt de dirigent een toegift aan.

Het lied is te hard, te snel, te opdringerig, te massief en vooral te kwetsend. Ik trek mijn schouders omhoog en zou mijn oren willen bedekken. Ik sluit mijn ogen.

De kist stond naast me, ik kon hem bijna aanraken. Ik zag ondanks mijn betraande ogen dat mijn ouders dicht tegen elkaar aan kropen.

Er was een zee van bloemstukken en er zat heel veel jeugd in de kerk. Dat was het meest verschrikkelijke aspect, het deel dat onze neuzen op de onaanvaardbare feiten drukte. Een uitvaart hoort bevolkt te worden door voornamelijk oude mensen met de aanwezigheid van proportioneel kloppend nageslacht. De dood moet iets logisch hebben, teken van de bekende vergankelijkheid zijn, een afronding betekenen, ruimte bieden voor acceptatie. Dat was niet het geval toen ik hier naast de kist zat waar iemand in lag die de toekomst had moeten omarmen in plaats van verleden tijd te worden. Het koor zong zijn lievelingslied. *The Sound of Silence*.

Dat had hij zelf moeten zingen.

Iemand pakt mijn hand vast en streelt mijn vingers. Ik kijk op.

‘Het is klaar,’ zegt Viola. Ze trekt me tegen zich aan. ‘Ik ga aan de dirigente vragen of ze dat lied nooit meer willen zingen als jij in de kerk zit,’ belooft ze.

Ik maak een afwerend gebaar.

‘Jawel,’ houdt ze vol. ‘Dat lied zingen is een misdaad. Ik durf te wedden dat die halfbakken pianist bedacht heeft dat het op hun repertoire moest komen.’

Ik zie de dirigente op ons afkomen. ‘Niet doen,’ sis ik.

‘Harm Jan is een van de belangrijkste donateurs van het koor,’ zegt Viola. ‘Zonder zijn financiële steun kunnen ze geen begeleider betalen. Als ze zijn geld niet meer krijgen... Ik kan op een subtiele manier laten merken dat ik daar invloed op heb.’

‘Maar dat heb je toch niet?’

‘Weet zij veel.’

De dirigente verwacht duidelijk een waarderende opmerking van ons.

‘Het koor ziet er mooi uit,’ zegt Viola.

Ik zie het gezicht van de dirigente verstrakken. Viola stoot me aan. ‘Zie je wie daar binnenkomt?’

Ik draai me om. Het is Jurre.

Ik ben hem als een mak schaap gevolgd en zit nu zo stijf als een plank naast hem op het bankje naast de ingang van de kerk.

Hij rookt.

Hij was toch gestopt? Waarom rookt hij weer? Maar wat gaat mij dat aan?

‘Ik had je gebeld, maar je nam steeds niet op,’ begint hij.

‘Ik werk overdag, weet je nog?’

Hij maakt zuigende geluiden.

‘Waarom heb je me gebeld?’

‘Om het uit te leggen. De laatste keer dat we elkaar spraken, had ik er al over willen beginnen.’

Elkaar spraken? Je zult bedoelen: de laatste keer dat we elkaar besprongen en uitwoonden, zou ik willen zeggen.

Elkaar spráken? Hebben wij ooit samen gepraat?

‘Ik wist dat je elk jaar met de stille tocht meeloopt, daarom ben ik hiernaartoe gekomen. We kunnen elkaar niet meer zien, Cat.’

Ik hou mijn adem in.

‘Het klopt, ik ben weg bij Anneloes. Het lukte niet, het was vanaf het begin een vergissing. Ik heb me als een dolle stier ge-

dragen en dat zit me echt niet lekker. Ze heeft het heel moeilijk met de scheiding.’ Hij gooit de sigaret op de grond en zet zijn voet erbovenop. ‘Ze is razend op me en bedreigt me.’

‘Ben je bang van haar?’ Ik hoor dat ik de vraag stel, maar ik kan me niet voorstellen dat de woorden werkelijk uit mij komen.

‘Bang? Welnee, zeg. Het is alleen lastig, ze achtervolgt me en vooral sinds ze weet dat ik...’ De peuk onder zijn voeten wordt nu definitief vermorzeld. ‘Ik heb iemand ontmoet en zij is... dat is de vrouw met wie ik oud wil worden. Ze is alles wat ik zocht, echt alles. We kennen elkaar pas vier maanden, maar het lijken al jaren. Ik heb haar echt moeten veroveren, want ze heeft een paar negatieve ervaringen met mannen achter de rug. Ze zal zeker niet accepteren dat ik met een andere vrouw vrij en ik wil haar ook niet bedriegen.’

‘Toch heb je dat blijkbaar al gedaan,’ zeg ik.

‘Nee hoor. Toen wij elkaar voor het laatst zagen, was ik nog niet met haar naar bed geweest. Nu wel.’

‘Ik wil dit niet weten, Jurre.’

‘Je moet toch weten waarom ik niet meer kom? Ik kan je toch niet zonder iets uit te leggen aan de kant schuiven?’

‘Weet die vrouw dat je het nog altijd met mij deed?’

‘Nee, natuurlijk niet. Ik vertrouw op jouw discretie.’

‘Waarom zocht je een ander? Je weet dat je ook terug had kunnen komen.’

Hij steekt een nieuwe sigaret op. ‘Laten we niet opnieuw die discussie gaan voeren. Wij passen nu eenmaal alleen op seksueel gebied goed bij elkaar, dat weet jij best. Voor de rest verschillen we als dag en nacht en daardoor ontstaan voortdurend spanningen. Een huwelijk is meer dan seks, toch?’

‘Ik kon er wel mee leven dat jij idolaat was van voetbal, nooit een boek las, alleen naar actiefilms wilde kijken en van Frans Bauer hield.’

‘Ja, maar je liet je er zelden van weerhouden om me onder mijn neus te wrijven dat een museum bezoeken, naar klassieke muziek luisteren en literatuur bestuderen in jouw ogen een betere tijdsbesteding was. Je hebt nooit willen accepteren dat ik andere interesses had dan jij en me niet thuis voelde bij jouw hoogdravende ideeën. Waarom ga je niet alsnog studeren? Je hebt er de hersens voor en ook de vrijheid. Waarom blijf je stilzitten in dit dorp? Is het een kwestie van geld? Daar kunnen we het over hebben.’

‘We praten nooit over de werkelijke reden van onze scheiding.’ Dit had ik niet willen zeggen.

Hij staat op. ‘Het ga je goed.’

‘Wat moest dat voorstellen?’ informeert Viola, zodra ik weer in het kerkje ben.

‘Ik heb de bons gehad.’

‘Dat is toch al een paar jaar geleden?’ Ze grijpt mijn schouder vast. ‘Je gaat me toch niet vertellen dat jullie nog steeds... O Heer, ik zie het in je ogen. Lelijke slettenbak.’ Ze grinnikt.

Iemand biedt me een glas wijn aan. ‘Hoeveel glazen loop ik achter?’ wil ik weten.

‘Eentje maar. Zullen we snel naar jouw huis gaan? Ik heb onze nieuwe dorpsgenoot ook uitgenodigd. Dat vind je toch wel goed?’ Viola buigt zich voorover, onze neuzen raken elkaar bijna. ‘Zal ik hem voor je vermoorden?’ fluistert ze.

Viola

I 8

Het was niet verstandig dat te zeggen. Cathelijne heeft mijn vraag te letterlijk opgevat en toen we op weg waren naar haar huis wrong ze zich in allerlei bochten om mij ervan te overtuigen dat ze geen haatgevoelens koestert ten opzichte van Jurre. Nu voelt ze zich klaarblijkelijk genoodzaakt uit te leggen wat er tussen haar en haar ex aan de hand is geweest. Ze richt het woord vooral tot onze nieuwe dorpsgenoot Amy. Die luistert aandachtig en stelt weinig vragen. Ik denk dat ik haar mag.

Laat ik vooral niet te veel wijn drinken. Ik ben bang dat alcohol mijn negatieve stemming versterkt en ik wil niet wegzinken in een poel van verderfelijke gedachten en voornemens. Dat overkomt me toch al te vaak, ik ga daardoor een hekel aan mezelf krijgen. En ik verlies het contact met Nika, want die keert zich van me af als ik te veel negativiteit uitstraal. Honden houden daar niet van en ze hebben geen woorden nodig om te begrijpen dat de stemming niet goed is.

Ik luister met stijgende verbazing naar de biecht van Cathelijne, want dat is het. Alle remmen zijn los, ze braakt de woorden uit. Het is een litanie van verlangen en teleurgesteld worden. Logisch, zou ik willen zeggen. Dat komt ervan als je blijft hopen

tegen beter weten in. Als je denkt dat je je lichaam als wapen kunt gebruiken. Als je ervan overtuigd bent dat je seksuele aantrekkingskracht door niemand te verslaan is. Fout gedacht, Cathelijne. Er kan zomaar iemand langskomen die hetzelfde in huis heeft en zelfs meer. De jager die jou voorheen het gevoel gaf dat je een onovertroffen buit was, verplaatst zijn aandacht en schiet op een ander doel. Raak, altijd raak. Er bestaan namelijk veel meer dwaze vrouwen dan goede jagers.

Nu doe ik het toch, nu denk ik toch onaangename dingen. Zou alcohol niet kunnen verdoven in plaats van versterken? Ik schenk mijn glas nog een keer vol.

Cathelijne staat niet stevig meer op haar benen als ze naar het toilet gaat. Amy kijkt haar na en richt zich daarna op mij. 'Vertellen jullie elkaar niet altijd een slechte mop als jullie samen zijn?'

'Hoe weet je dat?'

'Zoiets zei Cathelijne tegen me toen we kennismaakten.'

'Het klopt. We spreken altijd eerst een onderwerp af. Ik ben vandaag aan de beurt met een mop over dokters en Cat zou er een vertellen over religie. Maar ik denk niet dat het er vandaag van komt.'

'Ik heb wel behoefte aan een mop,' zegt Amy.

'Ik ook,' klinkt het vanuit de deuropening. 'Ik ga nu over op sinas. Sorry dat ik jullie lastigval met mijn vreselijke verhalen over mijn ex, vergeet alsjeblieft alles wat ik heb verteld. Tijd voor humor. Eerst jij, Viola.'

Ik heb helemaal geen zin in humor, ik heb zin in venijn.

'Laat me eens lachen, Viola,' moedigt Amy me aan. 'Ik heb daar echt heel veel behoefte aan.'

Ze lijkt me verdrietig en kwetsbaar. Ze raakt me. 'Laten we het vandaag gewoon bij praten houden,' stel ik voor.

Ik wil weten waarom Amy zoveel behoefte heeft aan lachen en ik begrijp niet goed waarom dat me zo interesseert. Probeer ik mijn eigen stemming te omzeilen door me te richten op deze tamelijk onbekende vrouw die ik onlangs de doodlopende weg naast mijn huis in zag rijden en die beweert dat ze daar nooit geweest is? Ze maakt niet de indruk dat ze iets te verbergen heeft, waarom zou ze dat dan ontkennen? Ik kijk naar haar handen. Ze heeft lange vingers en goed verzorgde nagels. Ze draagt een trouwring.

‘Vertel eens wat over jezelf,’ nodig ik haar uit. ‘Waar kom je vandaan? Ben je getrouwd? Heb je kinderen?’

Ze lijkt even te aarzelen, maar geeft toch antwoord. ‘Ja, ik ben getrouwd. Nee, ik heb geen kinderen. Ik heb wel een tweeling-zus en ik ben bang dat je die hebt zien rijden.’

‘Bang? Waarom ben je daar bang voor?’ wil ik weten.

‘Ik wil haar niet in mijn buurt hebben en ik heb mijn vertrek voor iedereen geheimgehouden. Maar ze blijkt toch te weten waar ik zit en dat vind ik een onbehaaglijke gedachte.’

‘Waarom heb je je vertrek geheimgehouden?’ informeert Cathelijne.

Amy zucht. ‘Dat is een lang verhaal.’

‘Ga je gang,’ nodig ik haar uit. ‘We hebben de tijd en we kunnen goed luisteren.’

Amy aarzelt nu duidelijk.

‘Dus toch eerst maar even lachen,’ beslist Cathelijne. ‘Luister! Een non fietst ’s avonds laat langs een park en plotseling springt er een man uit de struiken die haar dwingt om te stoppen. “Ik ga je verkrachten,” roept de man, “tenzij je de naam van een popgroep kunt noemen.” “Doe maar,” antwoordt de non.’

Ik lach zo hard dat de tranen over mijn wangen rollen.

‘Ik heb jou nog nooit zo horen lachen,’ zegt Cathelijne. Ze

veegt haar eigen tranen weg. 'Voor ik het vergeet: het antwoord is ja.'

Ik staar haar aan. 'Het antwoord waarop?'

'Op je voorstel om hem te vermoorden.'